

תרגיל בית 10 במבנים אלגבריים

89-214 סמסטר א' תשע"ז

הוראות בהגשת הפתרון יש לרשום בכל דף שם מלא, מספר ת"ז ומספר קבוצת תרגול. תאריך הגשת התרגיל הוא בתאריך י"ב שבט ה'תשע"ז, 8.2.2017, לתא של המתרגל.

הערה: נסמן את השדה הסופי בן q איברים ב- $\mathbb{F}_q$.

שאלות חימום

שאלות החימום הן שאלות שאינן להגשה, והן בדרך כלל קלות יותר. אבל כדאי מאוד לוודא שיודעים איך לפתור אותן, אפילו בעל פה.

שאלה 1. כמה חבורות אבליות יש מסדר 50?

שאלה 2. האם $\mathbb{Z}_2 \times \mathbb{Z}_{12}$ איזומורפית לחבורה כפלית של שדה כלשהו? האם $\mathbb{Z}_2 \times \mathbb{Z}_{13}$?

שאלות להגשה

שאלה 3. כתבו את כל החבורות האבליות מסדר $720 = 6!$ בצורה קנונית. כלומר עליכם לרשום רשימה של חבורות מן הצורה

$$\mathbb{Z}_{d_1} \times \mathbb{Z}_{d_2} \times \cdots \times \mathbb{Z}_{d_r}$$

ושמתקיים $d_i | d_{i+1}$ לכל $1 \leq i \leq r-1$. סמנו את החבורות שבהן קיים איבר מסדר 9.

שאלה 4. נתונות שש חבורות מסדר 54. זהו ונמקו אילו חבורות איזומורפיות זו לזו:

$$U_7 \times \mathbb{Z}_9, \quad \mathbb{Z}_{27} \times \mathbb{F}_3^*, \quad \mathbb{F}_9 \times U_{18}, \quad \mathbb{Z}_{18} \times \mathbb{Z}_3, \quad \mathbb{Z}_3 \times \mathbb{Z}_2 \times \mathbb{Z}_9, \quad \mathbb{Z}_{54}$$

כאשר $\mathbb{F}_9$ זו החבורה החיבורית של השדה מסדר 9 ו- $\mathbb{F}_3^*$ זו החבורה הכפלית של השדה מסדר 3.

שאלה 5. הזכרו שהרחבת שדות של $\mathbb{F}_p$ מדרגה n מתקבלת על ידי סיפוח שורש α של פולינום אי פריק ממעלה n מעל $\mathbb{F}_p$. השדה המתקבל $\mathbb{F}_p[\alpha]$ איזומורפי ל- $\mathbb{F}_{p^n}$.

א. הציגו את $\mathbb{F}_{125}$ כהרחבה של $\mathbb{F}_5$. כלומר מצאו α מתאים כך ש- $\mathbb{F}_{125} \cong \mathbb{F}_5[\alpha]$.

ב. נסמן שני איברים לפי הבניה מהסעיף הקודם:

$$x = 4\alpha^2 + 2, \quad y = \alpha^2 + \alpha + 3$$

הציגו את $x+y$ ואת xy כפולינומים ב- α .

ג. מצאו את הסדר (הכפלי) של $x+y$ ב- $\mathbb{F}_{125}^*$, ואת הסדר (החיבורי) של xy ב- $\mathbb{F}_{125}$.

שאלה 6. רמז: המספרים 7 ו-2017 ראשוניים.

א. הוכיחו שקיים $x \in \mathbb{F}_q$ המקיים

$$\sum_{i=0}^{2016} x^i = 1 + x + \dots + x^{2016} = 0$$

אם ורק אם $q \equiv 0 \pmod{2017}$ או $q \equiv 1 \pmod{2017}$. רמז: קודם מצאו שורש של הפולינום $x^{2017} - 1$.

ב. מצאו עבור אילו מספרים טבעיים n השדה $\mathbb{F}_{5^n}$ מכיל איבר x המקיים

$$x^6 + x^5 + x^4 + x^3 + x^2 + x + 1 = 0$$

שאלה 7. בשאלה הזו תראו שאלגוריתם רבין-מילר הוא דטרמיניסטי למספרים לא כל כך קטנים עבור קבוצת עדים נתונה.

א. בחרו שפת תכנות (לא איזוטרית) כרצונכם וכתבו פונקציה בשם `rabinmiller(N, W)` המממשת את אלגוריתם רבין-מילר למספר טבעי N ולקבוצת עדים נתונה W (בכיתה במקום W בחרנו באקראי כמה מספרים).

ב. כתבו פונקציה נוספת `first_mistake(W)` שמחזירה את המספר $N \geq 3$ האי זוגי הקטן ביותר שעבורו הפונקציה `rabinmiller(N, W)` טועה. כלומר התשובה של `rabinmiller(N, W)` שונה מהתשובה של `is_prime(N)`, המחזירה בודאות האם N ראשוני. רק עבור המימוש של `is_prime(N)` אפשר להשתמש בספריות חישוביות.¹

דוגמה להרצה היא `first_mistake({2}) = 2047`. כלומר לכל מספר אי זוגי $3 \leq N < 2047$ הקריאה `rabinmiller(N, {2})` מחזירה את התשובה הנכונה, אבל `rabinmiller(2047, {2})` מחזירה ש-2047 כנראה ראשוני, אבל הוא למעשה פריק: $2047 = 23 \cdot 89$. כתבו את התוצאות של הרצת:

- `first_mistake({3})` •
- `first_mistake({3, 5})` •
- `first_mistake({4, 5})` •
- `first_mistake({7, 11})` •
- `first_mistake({7, 11, 13})` •

שאלות רשות

את שאלות הרשות אין חובה לפתור, אבל אם פתרתם אותן, בבקשה צרפו את הפתרון שלהן.

שאלה 8. הוכיחו את משפט וילסון בעזרת שדות סופיים: מספר $n \in \mathbb{N}$ ראשוני אם ורק אם

$$(n-1)! \equiv -1 \pmod{n}$$

שאלה 9. כתבו תוכנה שתמצא את כל החבורות האבליות מסדר n . מהו המספר הגדול ביותר שהתוכנה שלכם עובדת עבורו בפחות מדקה?

בהצלחה!

¹כמובן שאפשר לממש בעצמכם. אפשרות טובה לשאלה הנוכחית היא הנפה של ארטוסטנס עם מטמון (Cache). לחלק הזה אפשר להשתמש במערכת תוכנה מתמטית.